

TLAČOVÁ SPRÁVA

Učenie a škola

Výskumný tím medzinárodnej štúdie „Health Behaviour in School Aged Children“ (ďalej len HBSC) zaoberajúcej sa zdravím 11-, 13- a 15-ročných školákov, bol v máji až júni 2022 po štyroch rokoch opäť v teréne. Približne 10 000 školákov odpovedalo na otázky týkajúce sa ich prežívania v škole, dostupnosti podporujúceho učiteľa, vnímanej sociálnej opory od učiteľov ale aj od spolužiakov, dostupnosti študovni, bezplatného doučovania, či participácie na dianí v škole. Okrem toho sme sa riaditeľov škôl pýtali na školské prostredie, zariadenie a vybavenie školy, podporu zdravia v škole.

Chlapci sú spokojnejší so školou a staršie dievčatá prežívajú viac školského stresu

Iba tretine školákov a školáčok vo veku 11 rokov a menej ako pätine vo veku 15 rokov **sa v škole veľmi páči**, hoci v skupine chlapcov došlo za uplynulé 4 roky k nárastu spokojnosti so školou. Mnohé deti sa cítia v škole pod tlakom, pričom najviac vnímajú **školský stres** staršie dievčatá. Dve pätiny 13- a 15-ročných dievčat sa cítia byť dosť alebo veľmi pod tlakom pri školských úlohách. Významnou záťažou sú najmä testovanie a skúšanie, učenie sa veciam, ktorým nerozumejú, vysoké nároky učiteľov a učiteľiek a hluk v triede. Len pätina školákov a školáčok uvádza, že pravidelne zažíva v škole úspech, približne štvrtina ho zažíva zriedka, alebo nikdy. Napriek tomu väčšine 15-ročných školákov a školáčok veľmi záleží na tom, aké vzdelanie získajú. *„Zažívať v škole úspech v učení, ale aj vo vzťahoch či neformálnych aktivitách, je pre deti dôležité. Zážitky úspechu prispievajú k motivácii učiť sa a k sebavedomiu detí, preto by v školách rozhodne nemali chýbať.“*, upozorňuje doc. Mgr. Lenka Sokolová, PhD. z Ústavu aplikovanej psychológie Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave.

Vysoká miera dostupnosti podporujúceho učiteľa, ale pokles dôvery k učiteľom u starších školáčok a školákov

S rastúcim vekom detí **klesá dôvera k učiteľom a učiteľkám**. Kým vo veku 11 rokov im dôveruje 56% dievčat, vo veku 15 rokov je to už iba 25% dievčat. Viac ako polovica školákov a školáčok však uvádza, že má v škole podporujúceho učiteľa alebo učiteľku, teda učiteľa či učiteľku, ktorý/á chce, aby v živote niečo dosiahli, máva dobrú náladu a je s nimi zábava, dáva im druhú šancu, snaží sa riešiť ich problémy a je tam pre nich, keď to potrebujú. Približne polovica dievčat a dve tretiny chlapcov bolo tiež spokojných s mierou sociálnej opory od spolužiakov a u 15-ročných chlapcov sme zaznamenali nárast spokojnosti za uplynulé 4 roky.

Pokles spokojnosti s mierou sociálnej opory zo strany učiteľov, najmä u starších dievčat

Spokojnosť s mierou sociálnej opory zo strany učiteľov za posledné štyri roky poklesla najmä v skupine 13-ročných dievčat. S pribúdajúcim vekom taktiež klesá dôvera k učiteľom, kým vo veku 11 rokov dôveruje učiteľom 56 % dievčat, u starších dievčat vo veku 15 rokov je to už len 25 %. *„Pozitívne vzťahy medzi školákmi a učiteľmi, založené na vzájomnej dôvere a rešpekte,*

sú jedným z hlavných faktorov, ktoré prispievajú k celkovej subjektívnej pohode školákov“, zdôrazňuje Mgr. Daniela Husárová, PhD., z Ústavu psychológie zdravia a metodológie výskumu LF UPJŠ v Košiciach. S mierou sociálnej opory spolužiakov vyjadruje spokojnosť približne polovica dievčat (47-67 %) a dve tretiny chlapcov (55-79 %), pričom u 15-ročných chlapcov sme za posledné štyri roky zaznamenali nárast spokojnosti. *„Súdržnosť kolektívu a vzájomná pomoc medzi spolužiakmi pomáhajú vytvárať prostredie, ktoré prispieva k lepšiemu zvládaniu nárokov a výziev nielen v rámci školy, “* hovorí Mgr. Daniela Husárová, PhD.

Študovne i bezplatné doučovanie školáci využívajú, zlepšila sa vybavenosť špecializovaných učební, ale tretina škôl stále vyžaduje renováciu

Približne polovica školákov uviedla, že v ich škole je k dispozícii **miestnosť, kde si môžu robiť domáce úlohy** a pripravovať sa do školy a tretina z tých 11-ročných (29-32%), ktorí to uviedli, ju aj využíva. V týchto miestnostiach je zväčša k dispozícii wifi (67%), tlačiareň (53%) a niekto, kto vie školákovi pomôcť s úlohami (61%). Približne dve tretiny školákov (53-72%), ktorí uviedli, že majú v škole k dispozícii **bezplatné doučovanie** ho aj občas alebo pravidelne využívajú, pričom najviac ho využívali 15-ročné dievčatá (72%) a najmenej 13-ročné dievčatá (53%). V porovnaní s obdobím spred 4 rokov sa zlepšila vybavenosť špecializovaných učební, no približne tretina škôl potrebuje stále pre zlepšenie bezpečnosti rozsiahlu renováciu (28%) a iba tretina škôl potvrdila, že ich priestory sú bezbariérové (28%). *„Miestnosti na učenie či oddychové zóny na chodbách prispievajú k socializácii detí a zlepšujú celkovú atmosféru školy. Je veľmi dôležité, aby školské prostredie bolo podnetné.“* dodáva Mgr. Eva Horníková, riaditeľka ZŠ Karloveská v Bratislave a prezidentka Združenia základných škôl Slovenska.

Pokles miery zdravotnej gramotnosti u starších školákov a školáčok

Zdravotná gramotnosť detí sa nezlepšila za uplynulé štyri roky, naopak sme zaznamenali nárast výskytu 13-ročných a 15-ročných školákov a školáčok s nízkou mierou zdravotnej gramotnosti. Školy v rôznej miere koordinujú a realizujú podporu zdravia. Najčastejšie majú poverenú osobu, ktorá sa zaoberá podporou zdravia na škole (61%). Len štvrtina škôl (24%) má aj vytvorený konkrétny tím podpory zdravia alebo pracovnú skupinu pre podporu zdravia na škole. Zároveň **konkrétnu stratégiu alebo program podpory zdravia v školskom vzdelávacom programe má takmer polovica škôl** (43%). Celkovo len tretina škôl (30%) je v súčasnosti členom siete Škôl podporujúcich zdravie. *„Práve sieť Škôl podporujúcich zdravie ponúka možnosti ako cielene a kontrolované zvyšovať zdravotnú gramotnosť nielen žiakov, ale celých školských komunit, a preto by sme tento počet radi do budúcnosti zvýšili.“*, uvádza národná zástupkyňa v medzinárodnej sieti Škôl podporujúcich zdravie Mgr. Zuzana Boberová, PhD. z Prírodovedeckej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

Pre ďalšie informácie môžete kontaktovať:

doc. Mgr. Lenka Sokolová, PhD.
Ústav aplikovanej psychológie
Fakulta sociálnych a ekonomických vied
Univerzita Komenského v Bratislave
Mlynské luhy 4
821 05 Bratislava
Tel.: 00421 2 206 69 842
E-mail: lenka.sokolova@fses.uniba.sk

Mgr. Zuzana Boberová, PhD.
Ústav biologických a ekologických vied
Prírodovedecká fakulta
Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košicach
Moyzesová 23
04101 Košice
E-mail: zuzana.boberova@upjs.sk

Viac informácií nájdete na stránke www.hbscslovakia.com